

State Promotion of Innovation Activity as a Factor of Ukraine's Investment Attractiveness

Maksym Zhylytsov ¹

¹ Postgraduate student, National Transport University, Kyiv, Ukraine

Corresponding author:

maxwell3525@gmail.com

This work is licensed under CC BY-NC-ND 4.0.
To view a copy of this license, visit
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

ABSTRACT: The study analyzes the impact of state instruments for stimulating innovation activity on Ukraine's investment attractiveness in the context of European integration. The methodology encompasses comparative analysis of regulatory mechanisms, statistical analysis of investment index dynamics for 2021–2025, and systematization of tax and financial support instruments. A comprehensive state support system, including the “Diia.City” regime, industrial parks, eRobota program, and significant investments mechanism, provides differentiated incentives for the IT sector, startups, and industrial projects. Despite the investment attractiveness index recovery to 2.70 points in 2025, Ukraine remains at 29 % of the EU average, highlighting the need to strengthen incentive mechanisms within the WINWIN 2030 Strategy framework.

KEYWORDS: state incentives, innovative activity, investment attractiveness, tax breaks, “Diia.City,” industrial parks, “WINWIN 2030” strategy, European integration.

How to cite: Zhylytsov, M. (2025). State Promotion of Innovation Activity as a Factor of Ukraine's Investment Attractiveness. *International Conference on Economic Sciences and Management in the Changing World 2025*, (pp. 325-332). Futurity Research Publishing. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18044637>

Вступ

Трансформація глобальної економіки в напрямі інноваційно-технологічного розвитку створює нові виклики для країн із транзитивною економікою, що узгоджується з глобальними тенденціями цивілізаційного прогресу та досягнення Цілей сталого розвитку (European Commission, 2025), які прагнуть інтегруватися у високотехнологічні ланцюги створення вартості. Україна, перебуваючи на траєкторії євроінтеграції та економічної модернізації, стикається з необхідністю формування конкурентоспроможної інноваційної екосистеми, що здатна залучати як вітчизняний, так і іноземний капітал у високотехнологічні галузі (Гетманенко, 2025). З огляду на це, державне стимулювання інноваційної активності постає критично важливим чинником формування інвестиційної привабливості, особливо в умовах обмежених фінансових ресурсів і геополітичної нестабільності (Bakalo, 2025).

За останні п'ять років український уряд розробив комплексну систему підтримки інноваційної діяльності, що поєднує податкові пільги, пряме фінансування та спеціальні правові режими для різних секторів економіки. Запровадження режиму «Дія.City» для IT-компаній, розвиток мережі індустриальних парків, реалізація програми eRobota через Український фонд стартапів і впровадження механізму підтримки значних інвестицій формують багаторівневу архітектуру стимулювання, зорієнтовану на різні категорії інноваційних підприємств. Водночас ефективність цих інструментів у контексті підвищення загальної інвестиційної привабливості країни залишається недостатньо дослідженою.

Попередні дослідження демонструють неоднозначні результати щодо впливу державних стимулів на реальні показники інноваційної активності та інвестиційні потоки. Частина емпіричних робіт підтверджує позитивний вплив податкових пільг на зростання витрат на R&D і залучення венчурного капіталу, пояснюючи це зниженням вартості інновацій і покращенням очікуваної прибутковості проєктів. Водночас окремі дослідження вказують на обмежену ефективність фіскальних стимулів в умовах інституційної слабкості, високих трансакційних витрат і недостатнього розвитку фінансової інфраструктури. Методологічні обмеження наявних досліджень охоплюють недостатній аналіз взаємодії між різними інструментами стимулювання, обмежені часові горизонти спостережень та відсутність порівняльного аналізу з країнами регіону, що знижує можливість узагальнення отриманих висновків.

У цьому контексті особливого значення набуває дослідження ефективності державного стимулювання в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності. Геополітичні шоки радикально змінюють інвестиційні пріоритети, підвищуючи значення факторів безпеки, стабільності правових режимів і здатності держави підтримувати інноваційний потенціал навіть у екстремальних умовах. Проте наявна наукова література недостатньо висвітлює питання адаптації механізмів стимулювання до кризових умов та їхнього впливу на інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі, що створює прогалину в розумінні оптимальної архітектури державної підтримки інновацій.

Мета дослідження

Метою дослідження є комплексний аналіз впливу державних інструментів стимулювання

інноваційної активності на інвестиційну привабливість України, що передбачає систематизацію регуляторних механізмів, оцінювання динаміки інвестиційних індексів і порівняльний аналіз позиціонування країни в регіональному інноваційному ландшафті. Дослідження охоплює аналіз ключових програм державної підтримки (режим «Дія.City», індустриальні парки, програма eRobota, механізм значних інвестицій) за період 2021–2025 рр., з географічним фокусом на порівнянні України з країнами Центральної та Східної Європи.

Методологія дослідження

Методологічне підґрунтя дослідження базується на комплексному використанні методів економічного аналізу, статистичної обробки даних і порівняльних досліджень. Для систематизації інструментів застосовано метод структурно-функціонального аналізу, що класифікує механізми підтримки за типом, цільовою аудиторією та очікуваними ефектами. Оцінювання динаміки інвестиційної привабливості здійснено відповідно до даних Європейської Бізнес Асоціації та Європейського табло інновацій за 2025 рік. Порівняльний аналіз програм державної підтримки систематизовано у формі таблиці за критеріями типу підтримки, розміру, цільової аудиторії та умов отримання. Обмеження дослідження зумовлені відсутністю повних статистичних даних через воєнний стан, а також обмеження щодо публічного розкриття інформації.

Результати досліджень

Систематизований аналіз державних інструментів стимулювання інноваційної активності підтверджує формування в Україні багаторівневої системи підтримки, що охоплює різні сегменти інноваційної екосистеми та забезпечує диференційовані стимули залежно від специфіки бізнес-моделей і масштабу проєктів (рис. 1).

Варто зауважити, що практична реалізація державної підтримки здійснюється через диверсифікований набір інструментів, кожен з яких орієнтований на специфічні потреби різних категорій інноваційних підприємств (Ministry of Education and Science of Ukraine, 2025). Режим «Дія.City» для IT та телекомунікаційних компаній пропонує пільгове оподаткування виведеного капіталу за ставкою 9 %, гнучкі форми співпраці зі спеціалістами та венчурні правові інструменти, що забезпечує конкурентні умови в порівнянні з іншими юрисдикціями Східної Європи. Індустриальні парки надають керуючим компаніям та учасникам податкові й митні пільги строком на 10 років, компенсацію відсоткових ставок за кредитами, а також можливість безповоротного фінансування інфраструктурних проєктів (UkraineInvest, 2023, 2025). Водночас програма eRobota через Український фонд стартапів забезпечує безповоротні гранти в розмірі від 750 тис. до 3,5 млн гривень для покриття витрат на дослідження та розробки, зорієнтовані на ранні стадії інноваційного циклу (Ukrainian Startup Fund, 2025).

Рисунок 1

Структура державних інструментів стимулювання інноваційної активності в Україні

Джерело: власна розробка автора.

Для наочної демонстрації різноманітності зазначених механізмів підтримки та їхніх ключових параметрів доцільно навести порівняльну характеристику головних програм (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз головних програм державної підтримки інноваційної діяльності в Україні

Програма підтримки	Тип підтримки	Розмір підтримки	Цільова аудиторія	Термін дії
Дія.City	Податкові пільги	Податок на виведений капітал – 9 %	IT- та R&D-компанії	Постійний режим
Значні інвестиції	Державна підтримка	До 30 % вартості проєкту	Проєкти понад 20 млн євро	5 років
Індустріальні парки	Податкові канікули	10 років звільнення від податку на прибуток	Учасники індустріальних парків	10 років
eRobota гранти	Безповоротне фінансування	Від 750 тис. до 3,5 млн грн	Стартапи та технологічні компанії	Конкурсний відбір
Електромобілі	Податкові пільги	Звільнення від податку на прибуток	Виробники електротранспорту	До 31 грудня 2035

Джерело: систематизовано автором на основі законодавства України та офіційних джерел, зокрема Міністерства цифрової трансформації України та Міністерства економіки України.

Примітка: дані наведено станом на грудень 2025 року. Фактичний обсяг підтримки може варіюватися залежно від виконання умов відповідних програм.

Поряд із цими горизонтальними механізмами підтримки, які доступні широкому колу інноваційних підприємств, держава розробила вертикальні інструменти, зорієнтовані на стратегічно важливі галузі економіки. Секторальні податкові стимули формують цільові стимули для розвитку критичних технологічних напрямів (Verkhovna Rada of Ukraine, 2024). Зокрема авіаційні компанії отримують тимчасове звільнення від податку на прибуток підприємств до

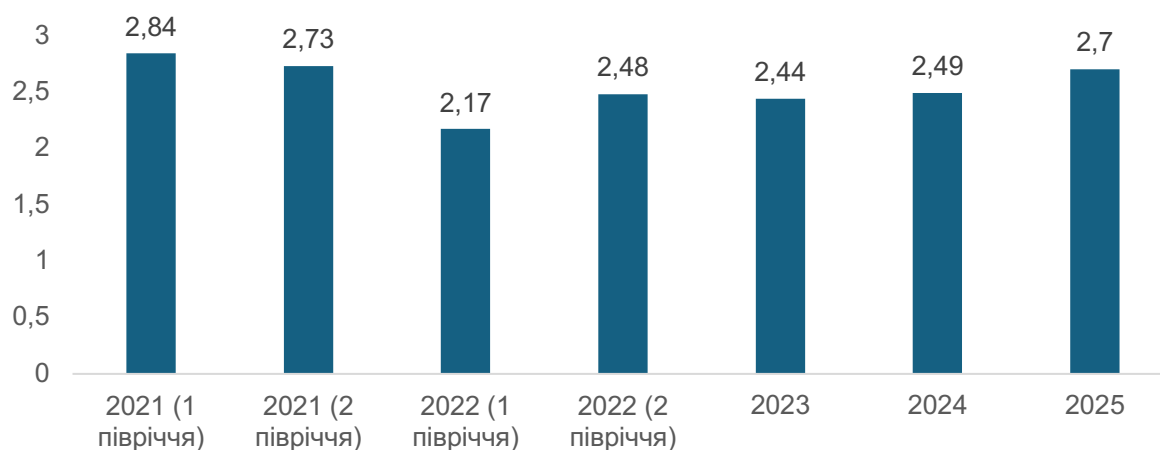
2025 р. за умови реінвестування вивільнених коштів у дослідження та технологічні оновлення. Окрім того, виробники електромобілів, батарей та електродвигунів мають право на звільнення від податку на прибуток до 31 грудня 2035 р., якщо заощадження спрямовуються на дослідження в галузі електротранспорту (Verkhovna Rada of Ukraine, 2024).

Цей секторальний підхід було інституційно закріплено на початку 2025 р., коли уряд затвердив Стратегію інноваційного цифрового розвитку «WINWIN 2030», що передбачає розширення інструментарію підтримки через інноваційні гранти, ваучери, інструменти державних закупівель та підтримку стартап-шкіл, наукових парків та ініціативи Science.City (Lviv Polytechnic National University, 2025). Системне фінансування інноваційної діяльності та комерціалізації досліджень спрямоване на формування єдиної екосистеми, у межах якої різні інструменти доповнюють один одного та забезпечують підтримку на всіх стадіях інноваційного циклу (Pidorycheva, 2021).

Оцінюючи ефективність цих різноманітних інструментів стимулювання крізь призму загальної інвестиційної привабливості України, варто розглянути динаміку відповідних індексів у регіональному контексті. Інвестиційна привабливість України в інноваційній сфері демонструє поступове покращення після кризового падіння 2022 р., хоча й надалі поступається більшості країн Східної Європи (European Business Association, 2025; Duravkin, 2022). Згідно з даними Європейської Бізнес Асоціації, індекс інвестиційної привабливості України зріс до рівня 2,70 з 5 балів у 2025 р. у порівнянні з мінімальним значенням 2,28 бала у 2022 р., що свідчить про певну позитивну динаміку навіть в умовах воєнного стану (European Business Association, 2025) (рис. 2).

Рисунок 2

Динаміка індексу інвестиційної привабливості України за 2021–2025 роки

Джерело: розраховано автором на основі даних Європейської Бізнес Асоціації.

Примітка: індекс розраховується за 5-бальною шкалою, де 1 – дуже негативно, 5 – дуже позитивно.

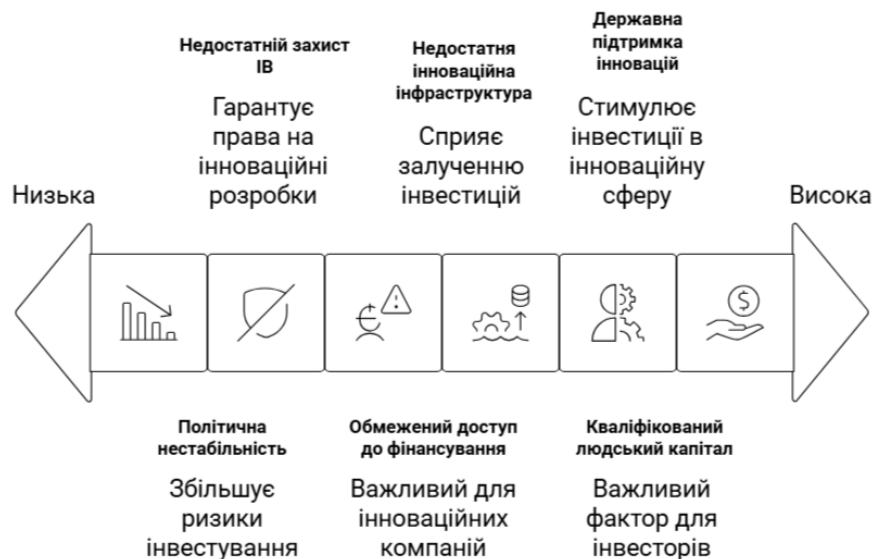
Згідно з Європейським табло інновацій за 2025 р., Україна класифікується як «країна, що розвивається в інноваціях» із показником 29 % від середнього рівня ЄС та займає 37-ме місце серед країн ЄС і сусідніх держав. Цей показник є значно нижчим за показники

центральноєвропейських країн – членів ЄС, зокрема Польщі (78 % від середнього рівня ЄС), Чехії (92 %), Естонії (104 %) чи Литви (88 %), які належать до груп «помірних» або «сильних» інноваторів (European Commission, 2025). Водночас Україна демонструє кращі показники в порівнянні з Молдовою (24 %), Північною Македонією (27 %) та деякими іншими країнами-кандидатами на вступ до ЄС.

Таким чином, наведені кількісні показники відображають неоднозначне, але водночас перспективне позиціонування України на регіональному інноваційному ландшафті. У порівнянні з іншими східноєвропейськими країнами Україна пропонує динамічне, проте більш ризикове стартап-середовище. Україна є менш конкурентоспроможною за загальною інноваційною спроможністю та якістю інституцій, однак постає відносно привабливою для окремих нішевих секторів, зокрема оборонних технологій, кібербезпеки, енергетики та ІТ-послуг (рис. 3).

Рисунок 3

Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість України в інноваційній сфері

Джерело: розроблено автором відповідно до аналізу Європейського табло інновацій за 2025 р. та експертних оцінок.

Воєнний попит на інноваційні рішення, наявність висококваліфікованого людського капіталу (Iliina, 2025) та процифрові реформи формують потенціал зростання, який для деяких інвесторів компенсує слабше верховенство права та підвищені безпекові ризики. Таким чином, дерегуляція та цифровізація державних послуг, а також курс на євроінтеграцію особливо підтримують ІТ-сектор і стартап-екосистему, що підтверджується зростанням кількості резидентів «Дія.City» до понад 1000 компаній станом на кінець 2025 року.

Усвідомлюючи необхідність компенсувати структурні обмеження через більш агресивні стимули для масштабних проєктів, держава запровадила спеціальні механізми підтримки великих інвестицій. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями» від 17 грудня 2020 р. № 1116-IX формує потужний механізм залучення великих інвесторів до реалізації інноваційних проєктів (UkraineInvest, 2023, 2025). Проєкти вартістю понад 20 млн євро, які передбачають створення понад 80 робочих місць, можуть отримати

звільнення від податку на прибуток підприємств строком до п'яти років, звільнення від ввізного мита та ПДВ на нове обладнання, а також зниження земельного податку. Загалом обсяг підтримки становить близько 30 % вартості проекту, що відповідає стандартам державної допомоги ЄС і робить цей механізм привабливим для масштабних інноваційних ініціатив (UkraineInvest, 2023, 2025).

Розширюючи цей інструментарій підтримки великих проектів, нова програма для інвесторів у переробні галузі дає змогу отримати 30–70 % компенсації прийнятних капітальних інвестицій через податкові пільги, до 10 років звільнення від податку на прибуток і пільги з ПДВ і ввізного мита на обладнання (UkraineInvest, 2023, 2025; Верховна Рада України, 2024). Зазначені механізми мають важливе значення для залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні виробництва та дослідницькі центри в умовах, коли традиційні чинники конкурентоспроможності (стабільність, верховенство права, розвинена інфраструктура) ще не досягли рівня розвинених країн регіону.

Поєднання прямої фінансової підтримки у формі грантів і непрямой підтримки через податкові пільги створює комплексну систему стимулювання, що може конкурувати з аналогічними програмами в інших країнах регіону (Duravkin, 2022). Водночас ефективність цієї системи залежить не лише від щедрості стимулів, а й від якості адміністрування, прозорості процедур, передбачуваності правил і загального бізнес-клімату. Отже, хоча індустриальні парки та зони пріоритетного розвитку пропонують 10-річні податкові канікули та компенсацію інфраструктурних витрат, їхній потенціал наразі стримується дефіцитом фінансування інфраструктури та повільністю адміністративних процедур (UkraineInvest, 2023, 2025).

Висновки

Здійснений аналіз підтверджує формування в Україні комплексної багаторівневої системи стимулювання інноваційної активності, що охоплює різні сегменти від стартапів до масштабних індустриальних проектів через податкові пільги (режим «Дія.City», індустриальні парки), пряме фінансування (програма eRobota) та секторальні стимули для стратегічно важливих галузей економіки. Попри відновлення індексу інвестиційної привабливості до рівня 2,70 бала у 2025 р. у порівнянні з кризовим мінімумом 2,28 бала у 2022 р., Україна досі суттєво поступається країнам Центральної та Східної Європи. Статус «країни, що розвивається в інноваціях» із показником 29 % від середнього рівня ЄС (37-ме місце) контрастує з показниками Польщі (78 %), Чехії (92 %) і країн Балтії. Ефективність наявних стимулів обмежується не лише щедрістю підтримки, а й якістю інституційного середовища. Воєнний стан, недостатній рівень верховенства права та інфраструктурні обмеження знижують реальний вплив запроваджених механізмів. Водночас висококваліфікований людський капітал, процифрові реформи та євроінтеграція створюють конкурентні переваги в нішевих секторах, зокрема в ІТ, кібербезпеці та оборонних технологіях.

Отже, для посилення впливу державного стимулювання доцільно спростити адміністративні процедури, забезпечити прозорість і передбачуваність правил, посилити інфраструктурне фінансування, а також гармонізувати національні механізми підтримки зі

стандартами ЄС. Реалізація цих рекомендацій у контексті Стратегії «WINWIN 2030» може суттєво посилити позиції України як інноваційного хабу Східної Європи.

Література

- Bakalo, I. (2025). Stress testing of the banking system of Ukraine: Tools, scenarios and results in wartime conditions. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, "Economics" Series*, 1(37(65)), 37-42. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37\(65\)-37-42](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37(65)-37-42)
- Duravkin, P. (2022). Tax incentives for innovative activities. *Law and Innovative Society*, 2(19), 46-58. <https://apir.org.ua/lais/uk/article/download/386/346/427>
- European Commission. (2025). *European Innovation Scoreboard 2025: Country profile Ukraine (Independent expert report)*. Directorate General for Research and Innovation; Directorate General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs. https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2025/ec_rtd_eis-country-profile-ua.pdf
- Гетманенко, О. О. (2025). Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни: аналіз, виклики та сценарії до 2030 року. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*, (4). <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-4-10923>
- Illina, A. (2025). Modeling of a system for effective ranking governance of human capital development in Ukraine. *Věda a perspektivy*, (8(51)), 8-28. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8\(51\)-8-28](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8(51)-8-28)
- Pidorycheva, I. (2021). Innovation ecosystems of Ukraine: A conceptual framework and development priorities. *Economic and Industrial Policy*, 4, 7-28. <http://ojs.econindustry.org/index.php/ep/article/view/221>
- UkraineInvest. (2023). IT industry incentives: Diia City special legal and tax regime; Industrial parks incentives. <https://ukraineinvest.gov.ua/en/incentives/it/>
- Ukrainian Startup Fund. (2025). eRobota grant program. <https://usf.com.ua/erobota/>
- Верховна Рада України. (2024, 4 грудня). Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні № 4113-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20/card2#Card>
- Міністерство освіти і науки України. (2025, 27 серпня). Уряд оновлює законодавство для розвитку інноваційної діяльності в Україні. <https://nauka.gov.ua/news/uriad-onovliuie-zakonodavstvo-dlia-rozvytku-innovatsiinoi-diialnosti-v-ukraini>